

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΜΕΑ ΝΩΠΩΝ ΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ

**(Με βάση προτάσεις & συμπεράσματα
Περιφερειακών μελετών νέας ΚΑΠ)**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Εισαγωγή.....	2
1. Καλλιέργεια & χρηστικότητα προϊόντων κηπευτικών	3
1.1 Καλλιέργεια – παραγωγή κηπευτικών	3
1.2 Κατανάλωση και σπουδαιότητα προϊόντων κηπευτικών	6
2. Στοιχεία αγοράς κηπευτικών.....	7
3. Κοινοτική και Εθνική Πολιτική τομέα κηπευτικών – Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών.....	9
4. Προβλήματα τομέα κηπευτικών στην Ελλάδα.....	12
5. Προοπτικές τομέα κηπευτικών στην Ελλάδα.....	13
6. Στρατηγική για τον τομέα των κηπευτικών	14
6.1 Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές.....	14
6.2 Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και προωθούμενα είδη, υβρίδια και ποικιλίες κηπευτικών.....	16
6.3 Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας- μεταποίηση- τυποποίηση.....	17
6.4 Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.....	18
6.5 Εμπόριο, προώθηση και προβολή κηπευτικών	19
6.6 Μελέτες και καινοτομικές δράσεις.....	20
6.7 Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες.....	22
6.8 Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS).....	23
6.9 Λοιπές δράσεις	24

Εισαγωγή

Τα κηπευτικά είναι μια αρκετά μεγάλη κατηγορία ποωδών φυτών, κατά το πλείστον μονοετών αλλά και πολυετών.

Η καλλιέργεια των κηπευτικών πρέπει να αναζητηθεί σε βάθος χρόνου, τότε που ο άνθρωπος άρχισε να καλλιεργεί τη γη γύρω από τον τόπο διαμονής του, για να ικανοποιήσει μέρος των αναγκών του σε τροφή. Με τη βελτίωση των συνθηκών ζωής του, βελτιώθηκαν και οι μέθοδοι καλλιέργειας των λαχανικών. Ανασκαφές έφεραν στο φως υπολείμματα φυτών, σπόρων, καθώς και παραστάσεις με κηπευτικά. Οι αρχαίοι συγγραφείς δίνουν λεπτομερείς περιγραφές, όχι μόνο των φυτών και ποικιλιών αλλά και των απαιτήσεων τους σε κλίμα και έδαφος, τη χρησιμότητα τους σαν είδη διατροφής καθώς επίσης και των φαρμακευτικών ιδιοτήτων τους. Από τέτοιες μαρτυρίες γνωρίζουμε ότι τα λαχανικά καλλιεργούνταν στην Ελλάδα από αρχαιοτάτων χρόνων.

Αρχικά, ο αριθμός των λαχανικών που καλλιεργούνταν ήταν περιορισμένος. Τα τελευταία 60 χρόνια τόσο η παραγωγή όσο και οι αποδόσεις των καλλιεργειών αυξήθηκαν σημαντικά. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στα βελτιωμένα μέσα παραγωγής (γεωργικά μηχανήματα, λιπάσματα κλπ.), διατήρησης και διακίνησης (μεταφοράς) καθώς επίσης και της γενετικής βελτίωσης των λαχανικών. Στα παραπάνω συνέβαλε ουσιαστικά η εκπαίδευση επιστημόνων γεωπόνων με τον καθοδηγητικό τους ρόλο καθώς επίσης και η ενημέρωση του πληθυσμού ως προς την σημασία των λαχανικών στη δίαιτα του.

Η αύξηση των ειδών, του αριθμού των ποικιλιών που καλλιεργούνται αλλά και η παραγωγή των πιο βασικών κηπευτικών, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με την παροχή προστασίας την περίοδο των δυσμενών καιρικών συνθηκών, οφείλεται κατά κόρον στην αυξημένη ζήτηση τους.

1. Καλλιέργεια & χρηστικότητα προϊόντων κηπευτικών

Τα κηπευτικά κατέχουν εξέχουσα θέση αφενός γιατί διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αγροτική οικονομία κι αφετέρου γιατί αποτελούν βασικό είδος στη διατροφή του ανθρώπου.

1.1 Καλλιέργεια – παραγωγή κηπευτικών

Τα κηπευτικά καλλιεργούνται είτε υπαίθρια (π.χ. σπαράγγι, παντζάρια κλπ), είτε σε θερμοκήπια (π.χ. κολοκυθάκια, τομάτες, αγγούρια κλπ.) είτε υπό χαμηλή κάλυψη (π.χ. μελιτζάνες, πιπεριές, μαρούλια, πεπόνια κλπ.).

Η παγκόσμια παραγωγή οπωροκηπευτικών ανέρχεται, κατά μέσο όρο σε 1,1 δισεκατομμύρια τόνους. Τα φρούτα αντιπροσωπεύουν 530 και τα λαχανικά 470 εκατομμύρια τόνους αντίστοιχα. Η Ασία κατέχει την πρώτη θέση με παραγωγή που πλησιάζει το 56%, ακολουθούμενη από τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική με 12%, την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) και την Ινδία με 10%, την Αφρική με 9% και τη Βόρεια Αμερική με 7%. Η Κίνα αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγική χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο (29%).

Η συνολική παραγωγή οπωροκηπευτικών αντιπροσωπεύει το 3,1% του γεωργικού προϋπολογισμού της Ε.Ε και το 17% της συνολικής γεωργικής παραγωγής της, ενώ καταλαμβάνει το 3% των καλλιεργούμενων εκτάσεων της¹. Η Ε.Ε- 27 συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών οπωροκηπευτικών στον κόσμο, με μέση παραγωγή 108,6 εκατομμύρια τόνους, κατά την περίοδο 2003-2005, η οποία αντιστοιχεί στο 8,3% της παγκόσμιας παραγωγής². Στη χώρα μας παράγεται περίπου το 31% της συνολικής παραγωγής οπωροκηπευτικών (μέσος όρος 2003-2005) της Ε.Ε-25. Στην παραγωγή λαχανικών καταλαμβάνει την 5^η θέση με παραγωγή (μέσος όρος 2003-2005) 4.000 εκατομμύρια τόνους, εκ των οποίων 0,9 εκατομμύρια τόνους τομάτας³.

¹ «Μεταρρύθμιση του τομέα των Οπωροκηπευτικών», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιανουάριος 2007

² "Fruit & vegetables reform", European Commission, Agriculture and Rural Development, 24th January 2007

³ "Major features of the sector of fresh fruits and vegetables in the EU", European Commission, DG for Agriculture and Rural Development, April 2006

Στη χώρα μας, η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση, με κηπευτικά, ανέρχεται περίπου σε 1.820.000 στρέμματα που αντιπροσωπεύουν το 5,2% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Από αυτά τα 60.000 στρέμματα περίπου καλλιεργούνται στα θερμοκήπια (υπολογίζεται ότι το 50% των θερμοκηπίων βρίσκονται στην Κρήτη) ως πρώτη και δεύτερη καλλιέργεια και τα 70.000 στρέμματα περίπου σαν χαμηλή κάλυψη.

Καλλιέργεια	Μέσος Όρος εκτάσεων σε στρέμματα 2000-2004	Μέσος όρος παραγωγής σε τόνους 2000-2004
Αγγούρια	13.000	149.300
Καρπούζια	68.510	320.000
Κολοκυθάκια	3.830	16.680
Μαρούλια	2.080	4.850
Μελιτζάνες	1.650	11.580
Πεπόνια	17.250	58.560
Πιπεριές	5.570	35.940
Τομάτες	31.750	292.450
Φασολάκια	3.010	9.800
Φράουλες	3.020	8.740
Σύνολο	149.670	907.900

Πίνακας 1: Κυριότερα υπό κάλυψη κηπευτικά πενταετίας 2000-2004
(στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Η καλλιέργεια των κηπευτικών είναι κατανομημένη σε όλη την επικράτεια. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα αγγούρια καλλιεργούνται κυρίως στην Κρήτη και Πελοπόννησο, τα καρπούζια στην Πελοπόννησο και Θεσσαλία και τα σπαράγγια στην Κεντρική και Ανατολική Μακεδονία, την Αιτωλοακαρνανία και την Ήπειρο.

Από το σύνολο των κηπευτικών που καλλιεργούνται υπαίθρια, τις μεγαλύτερες εκτάσεις στον ελλαδικό χώρο τις καταλαμβάνουν οι πατάτες με 379.470 στρέμματα, οι τομάτες με 315.570 στρέμματα, το λάχανο με 76.760 στρέμματα και τέλος τα καρπούζια με 70.890 στρέμματα. Στον πίνακα 2 φαίνονται οι κυριότερες υπαίθριες καλλιέργειες των κηπευτικών.

Αξίζει να επισημανθεί ότι επειδή η πατάτα καλλιεργείται σε 3 περιόδους, συναντάται σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας (ιδιαίτερα στους νομούς, Βοιωτίας, Εύβοιας, Αχαΐας, Ηλείας, Μεσσηνίας, Ηρακλείου, Λασιθίου, Έβρου, Δράμας, Αρκαδίας)

κι επομένως προϊόν υπάρχει καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, με μέση ετήσια παραγωγή που ξεπερνά τους 900.000 τόνους.

Καλλιέργεια	Μέσος Όρος εκτάσεων σε στρέμματα 2000-2004	Μέσος όρος παραγωγής σε τόνους 2000-2004
Αγγούρια	8.040	15.100
Αγκινάρες	25.820	27.000
Καρότα	10.570	35.480
Καρπούζια	70.890	252.500
Κολοκυθάκια	36.500	73.220
Κουνουπίδια	35.690	61.660
Κρεμμύδια ξερά	58.290	160.280
Λάχανο	76.760	178.030
Μαρούλια	37.720	64.640
Μελιτζάνες	26.130	64.380
Μπάμιες	15.850	12.720
Παντζάρια	8.420	19.500
Πατάτες		
-ανοιξιάτικες	152.040	354.240
-καλοκαιρινές	148.040	377.030
-φθινοπωρινές	79.390	173.800
Πεπόνια	43.400	76.290
Πιπεριές	34.590	68.760
Πράσα	18.930	40.920
Σκόρδα ξερά	10.950	9.630
Σπανάκια	36.210	45.660
Σπαράγγια	42.760	22.320
Τομάτες		
-για νωπή κατανάλωση	130.460	461.600
-για μεταποίηση	185.110	1.111.000
Φασολάκια	63.040	59.100
Φράουλες	1.050	1.700
Σύνολο	1.356.650	3.766.560

Πίνακας 2: Κυριότερα υπαίθρια κηπευτικά πενταετίας 2000-2004

(στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

Δεύτερη καλλιέργεια κατά σειρά σπουδαιότητας είναι αυτή της τομάτας. Από το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων με τομάτα το 40% περίπου προορίζεται για νωπή κατανάλωση και καλλιεργείται το 16% υπό κάλυψη και το 25% υπαίθρια.

Παρόλα αυτά το σημαντικότερο είναι ότι η πλειονότητα του παραγόμενου προϊόντος οδηγείται στον τομέα της μεταποίησης (60%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των θερμοκηπιακών καλλιεργειών με τομάτα βρίσκονται στην Κρήτη, στην Πελοπόννησο, στη Δυτική Στερεά Ελλάδα και ακολουθούν η Δυτική και Κεντρική Μακεδονία.

1.2 Κατανάλωση και σπουδαιότητα προϊόντων κηπευτικών

Τα κηπευτικά αποτελούν ένα από τα σπουδαιότερα και σημαντικότερα καλλιεργούμενα φυτά, αφού αποτελούν βασικό είδος συντήρησης του ανθρώπου και δευτερευόντως των ζώων. Χαρακτηρίζονται από μεγάλη περιεκτικότητα σε νερό, μικρή περιεκτικότητα σε λίπος, σχετικά μικρή περιεκτικότητα σε υδατάνθρακες και πρωτεΐνες και σημαντική περιεκτικότητα σε άλατα και βιταμίνες.

Η ανάγκη εξασφάλισης σχεδόν όλων των ειδών των νωπών κηπευτικών όλες τις

εποχές του χρόνου (κηπευτικά εκτός εποχής), οφείλεται κατά κύριο λόγο στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του ανθρώπου και στην αλλαγή των διατροφικών συνηθειών του πληθυσμού. Παρόλο λοιπόν που η Ελληνική αγορά μπορεί και παρέχει στους καταναλωτές

της κηπευτικά σε ικανοποιητικές ποσότητες και όλο το χρόνο, παρουσιάζεται πτωτική τάση της κατανάλωσης των λαχανικών, αν αναλογιστεί κανείς ότι το 1987 καταναλώναμε 252 γραμμάρια φρέσκων λαχανικών ημερησίως, ενώ σήμερα η ποσότητα αυτή υπολογίζεται γύρω στα 248 γραμμάρια. Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας συνιστά ημερήσια κατανάλωση 400 γραμμαρίων φρούτων και λαχανικών ημερησίως.

Οι πιο συνηθισμένες μορφές κατανάλωσης των κηπευτικών είναι σαν:

- ❧ φρέσκα (νωπά) σε σαλάτες ή μαγειρεμένα (π.χ. μαρούλι, λάχανο, μαϊντανός, παντζάρια, πατάτες κλπ.),
- ❧ κονσερβοποιημένα σε κουτιά, μπουκάλια ή διατηρημένα (τουρσί π.χ. αγγούρια, πιπεριές, καρότα κλπ.),
- ❧ κατεψυγμένα (π.χ. φασολάκια, αγκινάρες, μπιζέλια κλπ.),
- ❧ αποξηραμένα, τα οποία χρησιμοποιούνται πολύ στις έτοιμες σούπες (π.χ. κρεμμύδι, σκόρδο, μαϊντανός κ.λπ.).

2. Στοιχεία αγοράς κηπευτικών

Η Ε.Ε αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά οπωροκηπευτικών στον κόσμο (μεγαλύτερος εισαγωγέας), ενώ επικρατεί έντονος ανταγωνισμός των κοινοτικών προϊόντων με τις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Η οργάνωση της αγοράς των οπωροκηπευτικών και η ομαλοποίηση των λειτουργιών

του εμπορίου του τομέα, στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, πραγματοποιείται μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών (ΟΠ). Αν και οι ΟΠ αποτελούν τον στυλοβάτη του τομέα, παρουσιάζεται μια έντονη διαφοροποίηση του βαθμού οργάνωσης του, ανάμεσα στις χώρες του Βορρά και στις χώρες του Νότου.

Ο υψηλότερος βαθμός οργάνωσης του τομέα παρατηρείται στο Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες (περίπου 80%) και ο χαμηλότερος στην Πορτογαλία και στην Ελλάδα (αντιστοίχως 5% και 13%). Στις χώρες υψηλής παραγωγής οπωροκηπευτικών, όπως είναι η Ισπανία, η Γαλλία και η Ιταλία, ο βαθμός οργάνωσης ανέρχεται σε ποσοστά από 40% μέχρι 50%⁴.

Όπως αναφέρθηκε, μόλις το 13% της ελληνικής παραγωγής οπωροκηπευτικών, που διατίθεται στην αγορά, είναι μέσω των 113 ΟΠ του τομέα, αποτελούμενες κατά βάση από παραγωγούς, κατόχους μικρών οικογενειακών εκμεταλλεύσεων. Σε αντίθεση με την ελλιπή οργάνωση της αγοράς, ο μεταποιητικός τομέας είναι ένας από τους πιο δυναμικούς, προσφέροντας εργασία και συνεισφέροντας στην αποφυγή ερήμωσης της ελληνικής περιφέρειας.

Από στοιχεία της Eurostat, οι συνολικές εισαγωγές και εξαγωγές κηπευτικών, την τετραετία 2003 έως 2006, ανέρχονταν περίπου σε 325.000 τόνους και 95.000 τόνους αντίστοιχα. Οι κύριες χώρες εισαγωγής κηπευτικών προϊόντων στη χώρα μας είναι, η Αίγυπτος, η Τουρκία, η Ολλανδία, η Γερμανία, η Γαλλία, κλπ., ενώ κύριοι προορισμοί των εξαγωγίμων εγχώριων κηπευτικών μας είναι η Γερμανία, η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Αυστρία, κλπ.

Πρέπει να αναφερθεί ότι ο τομέας των κηπευτικών είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος κι αυτό τον καθιστά αρκετά ευμετάβλητο τόσο στις αλλαγές των καιρικών συνθηκών, λόγω

⁴ "The Common Market Organisation in Fruit and Vegetables (Fresh Products)", European Commission – Directorate General for Agriculture and Rural Development και «Μεταρρύθμιση του τομέα των Οπωροκηπευτικών», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιανουάριος 2007

της ευπαθούς φύσης των προϊόντων, όχι μόνο στην παραγωγή αλλά και στην συντήρηση, όσο και των τιμών τους σαν επίδραση της διεθνούς αγοράς στην εγχώρια. Σαν αποτέλεσμα των προαναφερόμενων είναι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές να παρουσιάζουν σημαντική διαφοροποίηση κάθε χρόνο. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι μέσοι όροι των εισαγωγών και εξαγωγών των κυριοτέρων κηπευτικών της χώρας μας για την πενταετία 2002-2006.

Κηπευτικά	Μέσοι Όροι Πενταετίας 2002-2006	
	Εισαγόμενη ποσότητα σε τόνους	Εξαγόμενη ποσότητα σε τόνους
Πατάτες (νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη)	131.257,48	16.778,60
Κρεμμύδια	20.669,74	3.730,84
Ντομάτες (νωπές ή διατηρημένες σε απλή ψύξη)	17.508,08	3.877,74
Πιπεριές	12.358,00	9.373,30
Λαχανικά ξερά (κομμένα σε τεμάχια ή σε φέτες ή και τριμμένα σε σκόνη)	5.050,14	469,04
Αγγούρια και αγγουράκια (νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη)	3.878,62	15.820,64
Μαρούλια	3.873,10	56,16
Καρότα, γογγύλια και παρόμοιες βρώσιμες ρίζες (νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη)	3.689,18	628,38
Κουνουπίδια & μπρόκολα	3.128,10	77,56
Μελιτζάνες	2.450,22	274,96
Σκόρδα	2.211,66	150,22
Πράσα και άλλα παρόμοια λαχανικά	1.947,04	69,70
Σέλινα & ραπανοσέλινα	632,70	1,46
Σπαράγγια	514,34	13.958,38
Αγκινάρες	377,46	5,72
Σπανάκι	328,12	5,28

Πίνακας 3: Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές των κυριοτέρων κηπευτικών τετραετίας 2002-2006 (στοιχεία Eurostat)

Πρωτεύουσα θέση στις εισαγωγές και εξαγωγές κατέχει η πατάτα, κι ακολουθούν η τομάτα στις εισαγωγές και στις εξαγωγές τα αγγούρια και τα αγγουράκια.

Οι Ελληνικές εξαγωγές⁵ (διακίνηση προς τα άλλα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε) νωπών οπωροκηπευτικών ανέρχονται σε 950-1.000 χιλιάδες τόνους, από τους οποίους περίπου το 57% κατευθύνεται προς τρίτες χώρες και το υπόλοιπο 43% προς τις χώρες της Ε.Ε. Οι εξαγωγές οπωροκηπευτικών προϊόντων αποτελούν το 1/3 του συνόλου των εξαγωγών των γεωργικών μας προϊόντων. Ο κατ' όγκο μέσος όρος εξαγωγών για το σύνολο των κηπευτικών ανέρχεται στους 190 χιλιάδες τόνους που κατανομούνται σε αγγούρια 15-20 χιλιάδες τόνους, καρπούζια 135 χιλιάδες τόνους, σπαράγγια 14 χιλιάδες τόνους και σε πατάτες 15-20 χιλιάδες τόνους.

3. Κοινοτική και Εθνική Πολιτική τομέα κηπευτικών – Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών

Ο τομέας των κηπευτικών δέχεται έντονες πιέσεις εξαιτίας της υψηλής συγκέντρωσης επιχειρήσεων λιανεμπορίου και εκπτώτικων αλυσίδων που διαδραματίζουν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών της αγοράς και λόγω του ότι είναι εξαιρετικά ευπαθή προϊόντα και η παραγωγή τους εντάσσεται στις δραστηριότητες υψηλής εντάσεως εργασίας. Οι διακυμάνσεις στο κλίμα και στη θερμοκρασία, οι αρρώστιες ή τα παράσιτα προξενούν τακτικές κρίσεις που εκδηλώνονται ως απότομες αυξήσεις ή μειώσεις της προσφοράς και πτώση της ζήτησης που υπονομεύουν το εισόδημα των καλλιεργητών.

Τα ανωτέρω καθώς επίσης και η ανάγκη εναρμόνισης των διαφορετικών-ανομοιογενών καταστάσεων στα κράτη-μέλη της Ε.Ε, με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωποι οι παραγωγοί των οπωροκηπευτικών, οδήγησαν στην ανάγκη προστασίας του τομέα στην Ε.Ε μέσω της Κ.Ο.Α

των οπωροκηπευτικών, η οποία δημιουργήθηκε το 1962 για να εξυπηρετήσει τη διαχείριση της παραγωγής και του εμπορίου των προϊόντων αυτών στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επίτευξη των στόχων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ). Με σημείο εκκίνησης τη μεταρρύθμιση της Κ.Ο.Α οπωροκηπευτικών το 1996 (καν. 2200/96 για τα νωπά οπωροκηπευτικά και καν. 2201/96 για τα μεταποιημένα προϊόντα των οπωροκηπευτικών), οι ΟΠ έγιναν – και παραμένουν – ο στυλοβάτης των καλλιεργητών του τομέα.

⁵ 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ανάπτυξης Εξαγωγών « Διαμόρφωση Μακροπρόθεσμης Εξαγωγικής Στρατηγικής 2002-2010», Δεκέμβριος 2001

Οι ΟΠ είναι το κεντρικό εργαλείο για την απορρόφηση της προσφοράς ώστε να αντισταθμίζεται η αυξανόμενη συγκέντρωση στην αγορά διανομής και να ενδυναμώνεται η θέση των παραγωγών στην αγορά. Βασικός ρόλος τους είναι η βελτίωση του προσανατολισμού του τομέα ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και η διαχείριση του περιβάλλοντος.

Στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας & Αλιείας, στις 12 Ιουνίου 2007, επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία για τη μεταρρύθμιση του τομέα των οπωροκηπευτικών με έναρξη ισχύος από 01/01/08.

Τα σημαντικότερα σημεία και οι κυριότερες αλλαγές που επέρχονται με την αναθεώρηση της Κ.Ο.Α⁶, σε σχέση με το ισχύον καθεστώς των καν. (Ε.Ε) 2200/96 και 2201/96 του Συμβουλίου παρουσιάζονται κατωτέρω:

❧ Κύριο ρόλο εξακολουθούν να παίζουν οι ΟΠ με σημαντικό εργαλείο υποβοήθησης εκσυγχρονισμού και προσαρμογής των παραγωγών τους την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων. Μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΠ μπορεί να χρηματοδοτηθούν συλλογικές δράσεις που αφορούν μηχανολογικό εξοπλισμό, έρευνα και ανάπτυξη, προγράμματα κατάρτισης, επενδύσεις για την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, επενδύσεις συσκευασίας και αποθήκευσης κλπ.

❧ Δίνεται ευελιξία στα κράτη μέλη να επιλέξουν τη μορφή της αναγνώρισης των ΟΠ που επιθυμούν (για παράδειγμα αναγνώριση ΟΠ ενός και μόνο προϊόντος)

❧ Για τα κράτη μέλη που οι ΟΠ εμπορεύονται λιγότερο από το 20% της παραγωγής, όπως είναι και η περίπτωση της χώρας μας, η κοινοτική χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά προγράμματα θα ανέρχεται πλέον σε 60% των δαπανών του επιχειρησιακού προγράμματος για ένα δεδομένο έτος, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα

❧ Σε περιοχές όπου ο βαθμός οργάνωσης των παραγωγών είναι ιδιαίτερα χαμηλός, το κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει από εθνικούς πόρους επιπλέον

⁶ Η πατάτα συνεχίζει να εξαιρείται από το καθεστώς της Κ.Ο.Α.

χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά ταμεία ίση με το 80% των εισφορών των μελών, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα

- ❧ Το καθεστώς της προαναγνώρισης ισχύει πλέον, μόνο στα νέα κράτη μέλη. Στα παλαιά κράτη μέλη θα συνεχίσει να ισχύει αλλά μόνο για τις υπερπόντιες περιοχές της Κοινότητας και τα μικρά νησιά του Αιγαίου
- ❧ Προάγονται οι συγχωνεύσεις των ΟΠ, η δημιουργία υπερεθνικών ΟΠ και η ίδρυση Ενώσεων Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ)
- ❧ Προσφέρεται επιπλέον στήριξη στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων
- ❧ Δίνεται ξεχωριστή σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι ΟΠ υποχρεούνται μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα να υλοποιούν δύο ή περισσότερες δράσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ή να διαθέτουν το 10% τουλάχιστον των πόρων των προγραμμάτων σε δραστηριότητες και επενδύσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.
- ❧ Για την αντιμετώπιση των κρίσεων στην αγορά (υπερπαραγωγή, απότομη πτώση τιμών κλπ) προβλέπονται μια σειρά μέτρων μεταξύ των οποίων είναι και η απόσυρση των προϊόντων. Η απόσυρση καταργείται σαν μέτρο κοινοτικής πρωτοβουλίας και ενεργοποιείται με ευθύνη μόνο των ΟΠ.
- ❧ Για την μεταποίηση, το σχήμα που αφορά τη βιομηχανική τομάτα βασίζεται στην εν μέρει παροχή στήριξης στους παραγωγούς βάσει της ποσότητας των προϊόντων που παραδίδουν στη μεταποιητική βιομηχανία, μέσω των ΟΠ τους (συμβάσεις μεταποίησης). Το νέο σύστημα προβλέπει αποσύνδεση αυτών των ενισχύσεων από την παραγωγή και μετατροπή τους σε στρεμματικές ενισχύσεις υπό μορφή ατομικών δικαιωμάτων πληρωμής. Στον τομέα της μεταποιημένης βιομηχανικής τομάτας μπορεί να υπάρξει πλήρης αποδέσμευση των ενισχύσεων από την παραγωγή, από το 2008 και μετά. Δίνεται όμως η δυνατότητα μεταβατικής περιόδου μερικής δέσμευσης υπό την προϋπόθεση σύναψης συμβολαίων μεταποίησης μέχρι 50% έως την 31/12/2011. Μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου, υποχρεωτικά θα ισχύσει πλήρης αποδέσμευση της ενίσχυσης.

4. Προβλήματα τομέα κηπευτικών στην Ελλάδα

Τα κυριότερα προβλήματα του τομέα των κηπευτικών συνοψίζονται στα κάτωθι:

- ❧ Το μικρό μέγεθος των Ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα, καθότι αδυνατούν να παρέχουν τις ποσότητες, και στην συχνότητα που θέλουν, κάθε εβδομάδα, οι εμπορικές αλυσίδες. Σ' αυτό συνηγορεί και το γεγονός ότι οι παραγωγοί δεν είναι οι ίδιοι εξαγωγείς, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες όπως π.χ. Ισπανία, όπου οι παραγωγοί έχουν δημιουργήσει μεγάλες ενώσεις οι οποίες κάνουν απευθείας εξαγωγές σε μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων.
- ❧ Υψηλό κόστος θέρμανσης θερμοκηπίων λόγω αύξησης των τιμών των καυσίμων. Αποτελεί σημαντικότατο στοιχείο του κόστους παραγωγής συμμετέχοντας κατά 30% στο μεταβλητό κόστος. Οι παραγωγοί αναγκάζονται να εφαρμόσουν αντιπαγετική προστασία και όχι συστηματική θέρμανση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η κατανάλωση υγρών καυσίμων για την θέρμανση των θερμοκηπίων, για τη Βόρειο Ελλάδα, είναι 21 τόνους/ στρέμμα, για την Κεντρική Ελλάδα 12 τόνους/ στρέμμα, και για την Νότια Ελλάδα 9 τόνους/ στρέμμα.
- ❧ Αυξημένο κόστος εισροών (φυτοφάρμακα, λιπάσματα, σπόροι κλπ.).
- ❧ Μικρός αριθμός ΟΠ νωπών κηπευτικών προϊόντων.
- ❧ Μεγάλο άνοιγμα των τιμών των παραγωγών με τις τιμές στον καταναλωτή.
- ❧ Ευπαθή προϊόντα στις καιρικές συνθήκες και στις συνθήκες συντήρησης.
- ❧ Ισχυρός ανταγωνισμός από την παγκόσμια αγορά.
- ❧ Διακίνηση των κηπευτικών εντός παλεττοκιβωτίων και κλουβιών χωρίς σήμανση και χωρίς να έχουν επεξεργασθεί σε συσκευαστήρια (αδυναμία εφαρμογής κανόνων τυποποίησης, συσκευασίας και ποιότητας).
- ❧ Έλλειψη οργάνωσης και συντονισμού αρμόδιων φορέων για θέματα όπως η διάθεση των προϊόντων, ο προσανατολισμός της παραγωγής, κλπ.

5. Προοπτικές τομέα κηπευτικών στην Ελλάδα

Οι ευκαιρίες και προοπτικές ανάπτυξης του τομέα συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- ℞ Δυνατότητα διεύρυνσης της εμπορικής περιόδου και αύξηση των εξαγωγών ποιοτικών προϊόντων μέσω της εφαρμογής καλλιεργητικών προγραμμάτων και τη δημιουργία ζωνών καλλιέργειας κατά προϊόν και περιφέρεια.
- ℞ Ευκαιρίες καλλιέργειας και καλύτερης διάθεσης της παραγωγής βιολογικών προϊόντων, λόγω της αυξημένης ζήτησης τους από την εγχώρια, κοινοτική αλλά και διεθνή αγορά.
- ℞ Προοπτική εδραίωσης των προϊόντων μας στις δυτικές αγορές βασιζόμενοι στην ποιότητα και στην παραγωγή νέων προϊόντων που έχουν ζήτηση.
- ℞ Αξιοποιώντας τις ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα μας, υφίσταται η προοπτική επέκτασης των υπαίθριων αλλά και των θερμοκηπιακών καλλιεργειών κηπευτικών προϊόντων.
- ℞ Βάσει της νέας Κ.Ο.Α, παρέχονται κίνητρα για την καλύτερη λειτουργία των Οργανώσεων Παραγωγών σαν κυρίαρχη κινητήρια δύναμη του τομέα και δυνατότητα δράσεων μέσω αυτών, σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος.
- ℞ Αύξηση της κατανάλωσης των οπωροκηπευτικών λόγω εφαρμογής της νέας Κ.Ο.Α και των σύγχρονων διατροφικών συνηθειών.
- ℞ Τα πλεονεκτήματα και η δυναμική που προδιαγράφονται από την εφαρμογή της νέας Κ.Ο.Α είναι:
  - * να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα των οπωροκηπευτικών και ο προσανατολισμός του προς την αγορά, τόσο της Κοινότητας όσο και του εξωτερικού,
  - * να περιοριστούν, οι λόγω των κρίσεων, διακυμάνσεις του εισοδήματος των παραγωγών οπωροκηπευτικών,
  - * να συνεχιστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται ήδη στον τομέα για τη διαφύλαξη και την προστασία του περιβάλλοντος,
  - * να απλοποιηθούν και αν είναι δυνατόν να περιοριστούν οι διοικητικές διατυπώσεις για όλους τους ενδιαφερόμενους.

6. Στρατηγική για τον τομέα των κηπευτικών

Προκειμένου, ο κλάδος των κηπευτικών να εξελιχθεί και να αναπτυχθεί επαρκώς, είναι απαραίτητη η επίλυση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων του. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει συστηματική προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Με βάση τα προαναφερόμενα και δεδομένου ότι ο τομέας διέρχεται μέσα από μία περίοδο αλλαγών και τροποποιήσεων, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ):

❧ διαμορφώνει μια στρατηγική που θέτει ως βασικό στόχο τη στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών του τομέα, σαν αποτέλεσμα της συστηματικής προσπάθειας και συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων, βασιζόμενη, τόσο στις παραγωγικές δυνατότητες της χώρας όσο και στις αναπτυξιακές ευκαιρίες που παρέχει η Ε.Ε,

❧ φιλοδοξεί να διατηρήσει τον τομέα σαν έναν από τους σημαντικότερους της πρωτογενούς παραγωγής προσδίδοντάς του την απαραίτητη ώθηση ώστε να καταστεί αυτοδύναμος και ανταγωνιστικός.

Οι κατευθυντήριες αναπτυξιακές αρχές για τον τομέα ενδεικτικά είναι οι ακόλουθες :

6.1 Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές

- ❧ Μείωση κόστους καλλιεργειών με :
- * μείωση εισροών (ορθολογική χρήση φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων κλπ.),
  - * αντικατάσταση μέρους των υγρών καυσίμων με αξιοποίηση ήπιων - ανανεώσιμων μορφών ενέργειας (φωτοβολταϊκά, βιοαέριο, ανεμογεννήτριες και γεωθερμία, κλπ.),
  - * εκμηχάνιση της καλλιέργειας των κηπευτικών
  - * χρήση εγχώριου πιστοποιημένου σπόρου, κ.λπ.

- ℔ Διατήρηση του γενετικού υλικού και in situ καλλιέργεια των απειλούμενων ειδών και ποικιλιών καθώς επίσης και ευαισθητοποίηση του τοπικού αγροτικού πληθυσμού στη διατήρηση της γεωργικής βιοποικιλότητας.
- ℔ Διαχείριση των υδάτινων πόρων των απαιτητικών για νερό καλλιεργειών με:
  - * προγραμματισμό διαχείρισης του νερού και της ελάχιστης διατηρητέας παροχής,
  - * εγκατάσταση συστημάτων μικροάρδευσης και προμήθεια φορητών δεξαμενών άρδευσης και συστημάτων αφαλάτωσης νερού,
  - * εγκατάσταση συστημάτων υδροπονίας (υδροπονική πλατφόρμα, παρτέρια ανάπτυξης, υπόστρωμα κλπ.),
  - * κατασκευή, συντήρηση ή βελτίωση εγγειοβελτιωτικών έργων, όπως μικρές λιμνοδεξαμενές και ομβροδεξαμενές, γεωτρήσεις σε απόλυτα αιτιολογημένες περιπτώσεις, ισοπεδώσεις, στραγγίσεις και υποστραγγίσεις, μικρά αντιπλημμυρικά έργα και αναπλάσεις εδαφών, φράγματα.

Επιπρόσθετα, για την καλλιέργεια της *τομάτας* απαιτείται:

- * δημιουργία τράπεζας γενετικού υλικού για την τομάτα Παξών του Νομού Κερκύρας,
- * διατήρηση, βελτίωση, διάδοση των αυτοχθόνων ποικιλιών όπως "τοματάκι Σαντορίνης".

Επιπρόσθετα, για την καλλιέργεια της *ανοιξιότικης πατάτας* απαιτείται:

- * εγκατάσταση αντιπαγετικής προστασίας στις πρώιμες περιοχές της χώρας.

Επιπρόσθετα, για τις *θερμοκηπιακές και υπό κάλυψη καλλιέργειες* των κηπευτικών απαιτείται :

- * αντικατάσταση μέρους των παλαιών, χωρικού τύπου θερμοκηπίων από σύγχρονα,
- * εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων θερμοκηπιακών μονάδων μέσω της εγκατάστασης σύγχρονων

συστημάτων θερμοκηπιακού εξοπλισμού (π.χ. κλιματισμού, υδροπονίας, αεροπονίας, υδρολίπανσης, κλπ.),

- * συστήματα εκμετάλλευσης θερμικών απωλειών με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος,
- * τεχνική υποστήριξη για τη βελτίωση των υποδομών και την εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας εκτός εδάφους (υδροπονικές καλλιέργειες & αεροπονία), με στόχο την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως είναι η υποβάθμιση και η απολύμανση των εδαφών, η διαχείριση του νερού.

6.2 Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και προωθούμενα είδη, υβρίδια και ποικιλίες κηπευτικών

- ℳ Αναδιάρθρωση μέρους της καλλιέργειας των κηπευτικών με είδη νωπής κατανάλωσης, δίνοντας έμφαση στην κάλυψη των αναγκών της τουριστικής περιόδου.
- ℳ Στο νομό Μεσσηνίας, προτείνεται η καλλιέργεια άσπερμου καρπουζιού αλλά και «μίνι» καρπουζιού, βάρους μέχρι 2 κιλά, για τα οποία εκδηλώνεται μεγάλη ζήτηση στην αγορά (ήδη καλλιεργείται σε 300 στρέμματα).
- ℳ Διατήρηση και βελτίωση των αυτόχθονων ποικιλιών όπως "αγκινάρα Τήνου", "άσπρη μελιτζάνα", της αυτοφυούς κάπαρης, κλπ.
- ℳ Εισαγωγή στην καλλιέργεια, όχι απαραίτητα νέων ειδών, αλλά εύκολων στις καλλιεργητικές τεχνικές, μικρού βιολογικού κύκλου και κυρίως ποιοτικά άριστων προϊόντων.
- ℳ Δημιουργία και παραγωγή σπόρου καινούργιων υβριδίων για την παραγωγή κηπευτικών υπό κάλυψη.

Επιπρόσθετα, για την καλλιέργεια *σπαραγγιών* προτείνεται:

- * ως αντικατάσταση της καλλιέργειας καπνού στη Δυτική Ελλάδα, ιδιαίτερα σε περιοχές του Νομού Αιτωλοακαρνανίας,
- * επέκταση της όπου οι εδαφοκλιματικές συνθήκες είναι κατάλληλες, λόγω του ότι αποτελεί ένα καθαρά εξαγωγίμο προϊόν.

Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά την καλλιέργεια της *βιομηχανικής τομάτας* απαιτείται:

* μείωση του κόστους, με την υιοθέτηση μηχανών συλλογής και συγκεκριμένων υβριδίων, με στόχο μεγαλύτερες αποδόσεις (περίπου 7,5τόνοι/στρέμμα) με μέσο Brix 5.5,

* επιλογή κατάλληλου μεγέθους εκμεταλλεύσεων και ποιότητας εδαφών με βάση γεωργο-οικονομικά κριτήρια (απόδοση, ποιότητα παραγόμενου προϊόντος, κλπ.).

☞ Προωθούμενα είδη, ποικιλίες & υβρίδια κηπευτικών, είναι αυτά:

* στα οποία εφαρμόζεται καλλιεργητική τεχνική με στόχο την πρωίμηση ή οψίμηση της παραγωγής,

* που έχουν ιδιαίτερη ζήτηση από την εσωτερική και εξωτερική αγορά,

* που έχουν δοκιμασθεί και αποδεδειγμένα ευδοκιμούν στις ελληνικές συνθήκες,

* που προσαρμόζονται στις τοπικές εδαφοκλιματικές συνθήκες.

6.3 Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας- μεταποίηση- τυποποίηση

☞ Αλλαγή των γραμμών παραγωγής προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι νέες τάσεις για προϊόντα εύχρηστα και με υψηλή διατροφική αξία (όπως σάλτσες έτοιμες προς χρήση σε συσκευασίες που να παραπέμπουν σε πιο φυσικό – αγνό - φρέσκο προϊόν, κλπ.).

☞ Στελέχωση, με ικανό προσωπικό, των μηχανισμών ελέγχου διακίνησης προϊόντων σύμφωνα με τους κανόνες τυποποίησης και συσκευασίας, εντατικοποίηση των ελέγχων και πάταξη του φαινομένου των ελληνοποιήσεων των προϊόντων τρίτων χωρών.

- ⌘ Εκσυγχρονισμός και οργάνωση των υφιστάμενων υποδομών μεταποίησης, τυποποιητηρίων, συσκευαστηρίων και ψυκτικών θαλάμων με την εφαρμογή συστημάτων ποιότητας (HAACP, ISO 22000 κλπ.) και την προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού τυποποίησης – εμπορίας της πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης (συσκευαστήριο, αυτοκίνητα-ψυγεία, κλπ.).
- ⌘ Ειδικότερα σε νησιωτικές και μειονεκτικές περιοχές απαιτείται βελτίωση της μεταποίησης κηπευτικών σε οικοτεχνικό επίπεδο και της αποθήκευσης - συντήρησης κηπευτικών και άλλων νωπών προϊόντων.
- ⌘ Στήριξη δημιουργίας μικρών μονάδων πρώτης μεταποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων.
- ⌘ Δημιουργία μεταποιητικών και τυποποιητικών μονάδων πιστοποιημένων στην βιολογική γεωργία.
- ⌘ Για τη βιομηχανική τομάτα απαιτείται εκσυγχρονισμός και αναπροσαρμογή των εργοστασίων μεταποίησης προκειμένου να ενισχυθεί η παραγωγή νέων προϊόντων (πχ. από ντοματοπολτό σε κονσέρβες ντομάτας) ή/και υφιστάμενων σε μικρές συσκευασίες, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα ευρέσεως νέων διεξόδων στην αγορά (π.χ super market).

6.4 Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας

- ⌘ Προώθηση της πιστοποίησης των τοπικών προϊόντων {Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) - Προϊόντων Γεωγραφικής Προέλευσης (ΠΓΕ) - Ονομασίας Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας (ΟΠΑΠ)} και των προϊόντων στην κατηγορία των ΕΠΠΕ (Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα).
- ⌘ Χρήση ετικέτας με την πληροφορία του τόπου παραγωγής του προϊόντος.
- ⌘ Πιστοποίηση όλων των βαθμίδων παραγωγής, από το χωράφι μέχρι το ράφι, (EurepGar, εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της παραγωγής -Agro).
- ⌘ Εισαγωγή εκτάσεων κηπευτικών στη βιολογική γεωργία και ένταξη των παραγωγών σε διεθνή πρότυπα βιολογικής καλλιέργειας, προκειμένου να καλύψουν τις διαρκώς διευρυνόμενες ανάγκες της διεθνούς αγοράς.

❧ Ανάπτυξη του τοπικού εμπορίου βιολογικών προϊόντων.

❧ Βιολογική καλλιέργεια ή ολοκληρωμένη διαχείριση τοπικών προϊόντων όπως ξυλάγγουρο, μικρόκαρπο αγγουράκι Κνωσσού, αγκινάρα, σταμναγκαθιού, παπούλα.

❧ Για την καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας απαιτείται, από τις ελληνικές βιομηχανίες παραγωγής προϊόντων ντομάτας, ιδιωτική ετικέτα τουλάχιστον για τις ποσότητες που καταναλώνονται στη χώρα μας.

6.5 Εμπόριο, προώθηση και προβολή κηπευτικών

❧ Ίδρυση κέντρων εμπορίας νωπών κηπευτικών με φορείς ΟΠ ή εταιρείες στις οποίες συμμετέχουν ΟΠ για τον εφοδιασμό μεγάλων αστικών κέντρων και αλυσίδων καταστημάτων εγχώριας και διεθνούς αγοράς, απευθείας από το χωράφι.

❧ Ενθάρρυνση διακίνησης κηπευτικών στην Ε.Ε και προώθηση των εξαγωγών τους στις διεθνείς αγορές μέσω του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ).

❧ Ενίσχυση του ελέγχου των εισαγόμενων προϊόντων ως προς την ποιότητά τους.

❧ Δημιουργία μικτών φορτίων κηπευτικών, δηλαδή φορτίων που να αποτελούνται από διάφορα είδη (Ιταλία & Ισπανία). Στην Ελλάδα δεν εφαρμόζεται αφενός μεν διότι δεν παράγονται αρκετές εξαγόμενες ποικιλίες και είδη την ίδια εποχή, αφετέρου δε, διότι οι τόποι παραγωγής είναι μακριά ο ένας από τον άλλον και δεν υπάρχει κατάλληλη οργάνωση διακίνησής τους.

❧ Συνεχής ενημέρωση του Μητρώου Εμπόρων Οπωροκηπευτικών.

❧ Ενίσχυση των μηχανισμών προβολής και προώθησης των προϊόντων μας στις αγορές κυρίως με καταχωρήσεις στα ένθετα (ειδικά φυλλάδια) των αλυσίδων, δημοσιότητα σε κλαδικά περιοδικά,

συμμετοχή στην διεθνή έκθεση νωπών και διαχείρισης νωπών (Fruit Logistica), η οποία λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο στο Βερολίνο.

- ❧ Ασφαλής και απρόσκοπτη προώθηση των προϊόντων στην αγορά μέσω της πιστοποίησης τους σύμφωνα με το πρότυπο EurepGap, για τους παραγωγούς και πιστοποίηση σύμφωνα με το πρότυπο IFS (International Food Standard) για τις εμπορικές εταιρείες .
- ❧ Προβολή, προώθηση και διαφήμιση των ποιοτικών χαρακτηριστικών (γευστική και θρεπτική αξία) των ντόπιων κηπευτικών στις αγορές της Ε.Ε κάτω από ένα ενιαίο σήμα (π.χ. Κρητικά Κηπευτικά).
- ❧ Διατήρηση και προώθηση των τοπικών, παραδοσιακών ποικιλιών, όπως της μικρόκαρπης φράουλας του Νομού Κερκύρας, του σκόρδο Ερύσσου και πεπονιού Παλλικής των Νομών Κεφαλονιάς & Ιθάκης και του νεροκρέμμου και πεπονιού του Νομού Ζακύνθου.
- ❧ Για την καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας απαιτείται λήψη μέτρων προστασίας των εγχώριων προϊόντων από τον ανταγωνισμό (π.χ Κίνα).

6.6 Μελέτες και καινοτομικές δράσεις

- ❧ Ανάπτυξη νέων τεχνικών καλλιέργειας κηπευτικών (υδροπονία κλπ.) με αξιοποίηση και τυποποίηση υλικών εγχώριας προέλευσης (υποστρώματα – εδαφικά μίγματα).
- ❧ Αξιοποίηση στερεών και υγρών υπολειμμάτων βιολογικού καθαρισμού για χρήση τους σε καλλιέργειες κηπευτικών ειδών.
- ❧ Ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων απολύμανσης εδάφους και μιγμάτων φιλικών προς το περιβάλλον.
- ❧ Έμφαση στην υδρολίπανση με στόχο την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και την προστασία του περιβάλλοντος. Επίδραση της λίπανσης στην ποιότητα των λαχανικών (νιτρικά, νιτρώδη κλπ.) και εξοικονόμηση νερού στις κηπευτικές καλλιέργειες.
- ❧ Δημιουργία ελληνικών ποικιλιών και υβριδίων λαχανοκομικών ειδών και πατάτας με κλασικές και βιοτεχνολογικές μεθόδους που να χαρακτηρίζονται από:

βελτιωμένη ποιότητα και απόδοση, ευρεία ή ειδική προσαρμοστικότητα, μειωμένη χρήση εισροών, αντοχή σε ασθένειες, καταλληλότητα για βιομηχανική χρήση και επεξεργασία.

☞ Συνεχής αξιολόγηση νέων ποικιλιών και υβριδίων κατάλληλων για καλλιέργεια στο θερμοκήπιο ή στην ύπαιθρο.

☞ Μελέτη εδαφοκάλυψης κηπευτικών καλλιεργειών.

☞ Μελέτη της εφαρμογής του εμβολιασμού των κηπευτικών (π.χ. καρπούζι) σε υποκείμενα για την αντιμετώπιση παθογόνων και αντίξων συνθηκών εδάφους με παράλληλη διερεύνηση της επίδρασης των υποκειμένων στην ποιότητα και απόδοση των παραγόμενων προϊόντων.

☞ Αναζήτηση και συλλογή αξιολογών τοπικών πληθυσμών κηπευτικών καθώς επίσης βελτίωση και εγγραφή τους στον εθνικό κατάλογο.

☞ Διερεύνηση της επίδρασης των παραγόντων του περιβάλλοντος θερμοκηπίων (με έμφαση στις ελάχιστες ανεκτές θερμοκρασίες για εξοικονόμηση ενέργειας, στην απόδοση των καλλιεργειών και στην ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων).

☞ Ανάδειξη των υπηρεσιών διαδικτύου και κινητής τηλεφωνίας ως εργαλείων για πληροφόρηση, επικοινωνία και εμπορία των παραγόμενων κηπευτικών προϊόντων.

Επιπρόσθετα, για την καλλιέργεια της *πατάτας* απαιτείται:

* μελέτη πτήσεων αφίδων σε περιοχές σποροπαραγωγής πατάτας,

* ανάπτυξη εργαστηριακών μεθόδων ελέγχου ταυτότητας ποικιλιών,

* ενίσχυση καινοτόμων δράσεων (ατομική σποροπαραγωγή, εισαγωγή νέων τεχνολογιών για τη συσκευασία και τυποποίηση),

* άμεση αξιοποίηση ποικιλιών πατάτας με χρήση

ιστοκαλλιέργειας για παραγωγή όλων των σταδίων πατατόσπορου τόσο για την κάλυψη των αναγκών της χώρας μας όσο και των εξαγωγών,

- * βελτίωση μεθοδολογίας προβλάστησης πατατόσπορου καλοκαιρινής φύτευσης με χρήση φιλικών προς το περιβάλλον ουσιών.

Επιπρόσθετα, για τις *θερμοκηπιακές καλλιέργειες* κηπευτικών απαιτείται:

- * δημιουργία και παραγωγή σπόρου ειδικών κατηγοριών, όπως σπόρου για την παραγωγή «μίνι» προϊόντων ή βιολογικών σπόρων,
- * προώθηση νέων μεθόδων για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης των εδαφών των θερμοκηπίων και της απολύμανσής τους, όπως ορθολογική λίπανση, ηλιοαπολύμανση και υδροπονικές καλλιέργειες,
- * εισαγωγή νέων ειδών όπως είναι η κερασόκαρπη τομάτα, το ξυλάγγουρο κλπ.

6.7 Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες

- ℞ Ενημέρωση, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των παραγωγών για θέματα:
  - * ποιότητας και πιστοποίησης της παραγωγής,
  - * Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (ΣΟΔ),
  - * παραγωγής και εμπορίας βιολογικών προϊόντων,
  - * μεταποίησης, μετασυλλεκτικών χειρισμών-συσκευασίας, μικροσυσκευασίας, σήμανσης, τυποποίησης και εμπορίας των κηπευτικών προϊόντων,
  - * ανάπτυξης σύγχρονων ΟΠ,
  - * συμβολαιακής γεωργίας
- ℞ Απόκτηση Πράσινου Πιστοποιητικού που θα καλύψει εκτός από τον τομέα της τεχνικής υποστήριξης και τον τομέα της εκπαίδευσης.
- ℞ Εδραίωση του θεσμού των συμβούλων γεωτεχνικών οι οποίοι θα καταγράφουν, θα επεξεργάζονται τις πρακτικές των παραγωγών και θα προτείνουν λύσεις.

- ℞ Εκπόνηση εγχειριδίων βιολογικής καλλιέργειας για κάθε καλλιεργούμενο είδος με βάση τα εδαφολογικά και κλιματολογικά δεδομένα των περιοχών κάθε περιφέρειας, των φυσιολογικών χαρακτηριστικών των ειδών και τις ανάγκες τους.
- ℞ Επιμόρφωση των στελεχών των συνεταιρισμών σε συνδυασμό με πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού.
- ℞ Κατάρτιση των αλλοδαπών εργαζομένων στις κηπευτικές καλλιέργειες.
- ℞ Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των αγροτών σχετικά με τη νέα Κ.Ο.Α οπωροκηπευτικών και τις δυνατότητες βελτίωσης των προϊόντων τους (επωνυμία κλπ.).
- ℞ Για τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες των κηπευτικών απαιτείται κατάρτιση σε θέματα: α) αντιμετώπισης προβλημάτων υποβάθμισης των εδαφών των θερμοκηπίων και απολύμανσής τους και β) βιολογικών μεθόδων αντιμετώπισης εχθρών και ασθενειών, φιλικών προς το περιβάλλον.

6.8 Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS)

- ℞ Καλύτερη οργάνωση του τομέα με αύξηση του αριθμού των ΟΠ στοχεύοντας στην ουσιαστικότερη παρέμβαση στην παραγωγή και εμπορία των κηπευτικών προϊόντων. Δημιουργία ΟΠ ανά είδος κηπευτικού.
- ℞ Δημιουργία Διεπαγγελματικών Οργανώσεων με σκοπό την καλύτερη οργάνωση μέσα από έρευνες αγοράς, μάρκετινγκ.
- ℞ Δημιουργία ενός brand name ώστε να βελτιωθεί η αναγνωρισιμότητα των προϊόντων.
- ℞ Προώθηση θεσμού συμβολαιακής γεωργίας για τη διασφάλιση της παραγωγής και της εμπορίας ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων, αλλά και κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παραγωγού και του διαχειριστή της αγροτικής παραγωγής.
- ℞ Δημιουργία σχημάτων συνεργασίας εξαγωγικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών για την αύξηση του όγκου των πωλήσεων με κατεύθυνση τον απευθείας εφοδιασμό των αλυσίδων σουπερμάρκετ και την αξιοποίηση των προγραμμάτων συμβολαιακής γεωργίας.
- ℞ Αναβάθμιση του ρόλου των αγροτικών συνεταιρισμών στη συγκέντρωση - διαχείριση και μεταποίηση της παραγωγής.

6.9 Λοιπές δράσεις

ℒ Για τα τοπικά προϊόντα:

- * Ανάπτυξη ειδικού προγράμματος προβολής, ενίσχυσης και προώθησης τους.
- * Εκπόνηση μελέτης – έρευνας, η οποία θα χαρτογραφήσει λεπτομερώς κάθε προϊόν
- * Δημιουργία ΟΠ για τα είδη αυτά
- * Ενημέρωση, εκπαίδευση & τεχνική στήριξη των παραγωγών για τις τοπικές ποικιλίες
- * Καθιέρωση ειδικών κινήτρων για τη διατήρηση των καλλιεργειών τους
- * Μελέτη δυνατοτήτων ίδρυσης μικρών, ευέλικτων μονάδων τυποποίησης-μεταποίησης τους.

ℒ Αναδασμός εκτάσεων κηπευτικών καλλιεργειών.

ℒ Καθετοποίηση δραστηριοτήτων ΟΠ καινοτόμων ειδών κηπευτικών.

ℒ Για τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες κηπευτικών απαιτείται δημιουργία καθετοποιημένων μονάδων παραγωγής μικρού μεγέθους κηπευτικών («μίνι», όπως τοματάκι τύπου cherry, μικρόκαρπο αγγουράκι, μίνι μαρούλι, άσπερμα καρπούζια και μίνι πιπεριά), διαλογής τυποποίησης, συσκευασίας και τελικής διακίνησης αυτών των προϊόντων.

ℒ Για την καλλιέργεια των σπαραγγιών απαιτείται ενίσχυση δράσεων, που σχετίζονται με την ποιότητα (ομαδοποίηση παραγωγής για τυποποίηση, ενιαία ετικέτα, κλπ).

Επιπρόσθετα, για την καλλιέργεια της *πατάτας* απαιτείται:

- * στήριξη της διεύρυνσης της υποδομής μεταποίησης και εμπορίας πατάτας (Βροντού Νομού Σερρών),
- * προώθηση της βιολογικής παραγωγής πατάτας και κυρίως πατατόσπορου στις ορεινές περιοχές της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας,
- * δημιουργία καθετοποιημένων μονάδων παραγωγής για πατάτες («μίνι»).